

Tankarnir um ein sáttmálastovn fingu góða undirtøku

Uppskotið um ein sáttmálastovn fyri føroyska skipa- bygging kann skapa støðuga skipabygging, sum verður meira effektiv og bíligari

Uppskotið hjá Javn- aðarflokkinum, um at gera ein sáttmálastovn, fekk — sagt við orðunum hjá Atla Dam, tá hesin tók saman um — eina fyrri so vitt positiva undirtøku frá hin- um flokkunum.

Framsøgumaður Javn- aðarflokksins vónaði ikki, at henda undirtøkan var hin sama sum so ofta, tá lögtingsmenn siga seg vera positivar, og innast inni eru sinnaðir fyrri einum uppskoti, men sum ikki kunnu taka undir við uppskotinum kortini, tá tað kemur til stykkis.

Uppskotið um ein sátt- málastovn fyri føroyska skipabygging var til 1. viðgerð týsdagin. Eftir eina drúgva umrøðu varð málið beint í figgjarnevndina til viðgerðar.

Kanning í 70-unum

Atli Dam greiddi frá, at tankin um at fáa í lag ein sáttmálastovn er frá fyrst í 70-unum. Tá varð ein kanning gjørd um støðuna hjá føroysku skipasmíð- unum.

Í niðurstøðuni av kann- ingini varð m.a. víst á, at tað vóru vansar við til- rættisleggjanini, figgjan- ini, innkeypi av tilfari o.s.fr. á føroysku skipa- smíðjunum.

Eitt av ráðunum hjá nevndini — umframt tey effektivitetsfremjandi til- tøkini — var at fáa ein stovn, sum kundi tryggja skipasmíðjunum fram- haldandi arbeiði, soleiðis at arbeiði varð alla tíðina og at tær fingur tilrættis- lagt eina støðuga skipa- bygging.

Atli Dam segði, at við einum slíkum stovni kundu sáttmálar verið gjørdir yvir nøkur ár. So- leiðis hevði kapasiteturin verið brúktur nógv betur og skipabyggingin hevði verið nógv bíligari.

Tað at skifta millum ymisk skipasløg er darv- andi. Tað er eisini ein ampi at senda fólk heim við vissum millumbilum og so kanska at skula læra fólk upp av nýggjum.

Landið veðheldur fyri fullum byggi- kostnaði

Atli Dam førði fram, at onkur fór kanska at við-

merkja, at tað almenna fór at binda seg ov nógv. Men til tað visti hann á, at sum er, so gera menn og feløg byggisáttmálar við teirri treyt, at tað almenna veð- heldur fyrri allan byggi- kostnaðin.

Og í fòrum, har byggi- kostnaðurin er dýrkaður munandi, má tað almenna leggja pening ut, fyrri at skipið kann latast eig- arunum. Hetta er eisini galdandi, tá tað snýr seg um skipabygging til ut- lendingar, segði Atli Dam.

Ein sáttmálastovnur fær minni beinleiðis sam- band við tað almenna. Ti, sum Atli Dam segði, talan er um ein sjálvstøðugan stovn við serkønari leiðslu.

Eisini visti framsøgu- maður Javnadarflokksins á tann tyding, ein sátt- málastovnur kann hava fyrri fiskivinnuna, soleiðis at ein støðug tillagðing kann fara fram alt eftir veiðimynstrinum.

At enda heitti hann á teigmenn um at vera meira at sær komnir, enn tá Tingið feldi eitt likn- andi uppskot fyrri nýggju árum síðani, og bað teir at- kvøða fyrri uppskotinum, soleiðis at skipasmíð- urnar kunnu útbýggjast til tann tærv, vit hava, og soleiðis at okkara góðu handverkarar alla tíðina hava nóg mikið at gera.

Landsstýrið ov nógv ávirkan

Ove Mikkelsen kundi fyrri Tjóðveldisflokkinn siga, at hann tók undir við uppskotinum.

Hann hevði kortini nakrar viðmerkingar til uppskotið. M.a. visti hann á, at eftir Tjóðveldisfloks- ins tykki vildi landsstýrið fáa ov nógv at skula sagt, ti í uppskotinum stendur, at landsstýrið í samráð við figgjarnevndina kann fáa heimild til at gera byggi- sáttmálar á føroyskum skipasmíðjunum.

Eisini helt Ove Mikkel- sen, at Fiskivinnuráðið átti at koma inn í myndina við tílmælum.

Umvegur til lands- reiðari

Adolf Hansen samanber uppskotið hjá Javnadár-

flokkinum við uppskotið hjá FF-flokkinum, sum Tingið beint framman- undan hevði felt. Upp- skotið hjá FF-flokkinum miðaði imóti at broyta tollógina, fyrri tann vegin at skapa meiri arbeiði.

Hann segði, at hetta uppskotið vildi »kunstiga« seta arbeiði í gongd fyrri at hjálpa skipa- smíðjunum, meðan hann metti, at uppskotið hjá hansara flokki hevði á ein natúrligan hátt skapt arbeiði.

Adolf Hansen segði seg ikki duga at siggja, hvussu ein sáttmálastov- ur kundi fáast at virka.

Hann segði, at uppskot- ið var ein umvegur at fáa eitt landsreiðari. Ti, sum hann segði, so er tað ein »kepphestur« hjá Javn- aðarflokkinum at fáa eitt landsreiðari, við skipum við hamri og segli á skor- steinum.

Men, legði hann afturat, hann vildi hava eitt vakið eygað við, so at sáttmála- stovnurin ikki verður eitt landsreiðari.

Adolf Hansen segði, at hann ætlaði at atkvøða fyrri uppskotinum. Men hann heitti á landsstýrið uæm at taka tankarnar í tí felda uppskotinum upp, og fáa eitt uppskot fram, áðrenn hetta kom fyrri Tingið aftur, so tað slappst frá hesum uppskotinum.

Nemur við nógvar trupulleikar

Jógvan Sundstein segði, at hansara flokkur tók ikki undir við tankanum um eitt landsreiðari ella einum stovni, sum skal regulera skipabyggingina her á landi.

— Men uppskotið nemur við nógvar av trupulleikunum, vit hava. Skipasmíðjurnar hava ov lítið at gera og vit hava ikki tann flota, vit áttu at havt. Fiskiveiðiflotin er ikki nóg nýmótans og vit vita ikki nagreinihla, hvussu hann skal endur- nýggjast, segði Jógvan Sundstein.

Hann segði, at høvdu vit nakrar rætningslinjur, og ein politikk, sum segði, at hetta og hetta skuldi byggjast næstu árin, var nóg vunnid.

Jógvan Sundstein segði seg vilja taka tankarnar í

uppskotinum til umhugs- ingar.

Orðini hjá Jógvani Sundstein um rætnings- linjur fyrri fiskiveiði- politikkinum fekk Petur Reinert at spyrja fram- søgumann Fólkaflaksins, um flokkurin hevur broytt áskoðan, nú hann vil hava eina stýring á fiskiveiðuni.

Eftir at hava fingið eitt svar frá Jógvani Sund- stein, kundi Petur Reinert konstatera, at Fólkaflak- urin og samgongan tosaðu við tveimum tungum.

Bert nakrir fáir sleppa at brúka al- mennu móguleik- arnar

Atli Dam tók aftur í tað, sum tingmenn høvdu ført fram. Hann segði, at høvdu vit fingið sáttmála- stovnin í 1973, høvdu vit fyrr havt verið førir fyrri at gera sáttmálar um byg- ging av størri trolarum, sum orka meira, og ti høvdu vit heldur ikki verið í tí vanda at troyta teir traditionellu stovnarar.

Eisini visti Atli Dam ti, Adolf Hansen hevði ført fram um landsreiðari, aftur. Hann segði, at Javnadarflokkurin ongan- tið hevur verið sinnaður fyrri nógur landsreiðari.

Hinvegin segði hann, at Javnadarflokkurin hevur lagt stóran dent á at stuðla øllum monnum og felagsskapum, sum hava havt í umbúna at fáa sær skip.

Atli Dam visti á, at Javnadarflokkurin hevði, tá hann sat í landsins stýri, givið øllum móguleikar at royna seg. I mun til nú, tá bert nakrir fáir sleppa at brúka teir al- mennu móguleikarnar.

Royndir eru gjørdar

Atli Dam tók nøkur dømi, tá royndir eru gjørdar at fáa slíkar sáttmálastovnar í lag. Hann nevndi upp- skotið »Arbeiði til øll á sjógv og landi« frá 1943. Ognarfelagið frá 60'unum og Marknaðarrokkt frá 1975.

Hann upplýsti, at Marknaðarrokkt hevði 150.000 kr. í partapeningi og byggi fyrri einar 40 mill. kr. Men stovnurin kláraði seg ikki og landskassin noyddist at stuðla.

Tórshavnar Skipasmíðja. Einki skip í gerð.

Jørgen Thomsen, lögtingsmaður, vil vera við, at høvdu vit »sáttmálastovnin«, hevði skipasmíðjan í Havn ikki ligið uttan byggisáttmála í so langa tíð

Bátarnir, sum Marknaðarrokkt gjørdi sáttmála um, vóru bygdur í Pollandi. — Istaðin fyrri at teir vórðu bygdur í Føroyum segði Atli Dam.

Hann visti á byggingina av teimum trimum linu- bátunum í Vestmanna fyrst í 70-unum. Atli Dam upplýsti, at tann síðsti kostaði 2,7 mill. kr. at byggja.

— Høvdu vit hildið fram við 9 afturat, kostaði tann sísti helst ikki meira enn 3,5 mill. kr. meðan polsku bátarnir lógu omanfyri 5 mill. kr. í meðal.

Eisini til farmaskip

Framsøgumaður Javn- aðarflokksins nevndi eisini móguleikarnar at byggja farmaskip í samband við sáttmálastovnin. I hesum sambandi segði hann, at tað loysti seg helst ikki at byggja tey traditionellu farmaskipini, men heldur royna »nischemarknaðin« við serbygdum skipum.

Eisini upplýsti Atli Dam í hesum viðfangi, at landskassin í løtuni veð- heldur fyrri bygging av farmaskipum til eitt byggivirði, sum er útvið 400 mill. kr. Men, segði hann, hesi skip hava bert nøkur fá arbeiðsplass. Samstundis sum lands- stýrið ikki kann finna eina loysn í »siglingarmál- num«, sum hevur eini 120 arbeiðsplass.

Einki sosialistiskt spökisli

At enda bað hann ting- menn ikki siggja eitt kommunistiskt spökisli, bara ti at tað almenna var uppi.

Og til Adolf Hansen viðmerkti hann, at høvdu vit havt fingið sáttmála- stovnin í 1973, høvdu helst fleiri skip enn tey, við hamri og segli á skorsteininum ligið á Skála í dag.

Annars upplýsti Atli Dam eisini, at sáttmála- stovnurin skuldi bert virka, tá tørvur var á honum, og at hann ikki skuldi forða øðrum at gera sáttmálar við skipasmíð- urnar.

Erlandur Patursson helt ikki at skipasurningurin varð loystur við hesum málinum.

Hann visti til tað í upp- skotinum um at lands- stýrið í samráð við figgjar- nevnd skal seta skipa- bygging í gongd.

Erlandur Patursson segði, at hann vildi ikki lata tað upp til eitt polit- isk forum at avgera, hvørji skip vit skulu hava.

Jørgen Thomsen tók eisini orðið. Hann visti á, at tann eina av telnum neyvri skipasmíðjunum skuldi byggja eitt ligið so leingi uttan sáttmála, um vit høvdu havt ein sáttmálastovn.